

Khôn Ngoan Đích Thực

(suy niệm Tin Mừng Luca 16:1-8)

Khôn ngoan chẳng lại với Giời,
Bàn tay che lấp Mặt Trời được sao?

Rõ là cái “cách khôn ngoan” kia cho dù khéo-léo che đậy chân-tướng đến đâu cũng không sao qua khỏi con mắt tinh-anh sáng chói của mặt trời công-chính. Rõ là một sự phân biệt giữa **khôn ngoan giả dối** với **khôn ngoan đích thực**, *khôn ngoan theo thế-gian khác với khôn ngoan theo Đức Chúa Trời. (1)*

1- Khôn ngoan theo thế-gian

Có khôn mà chẳng có ngoan
Để lòi cái dại, cái gian ra ngoài.

Theo từ-nguyên, "ngoan", một mặt có nghĩa là nết-na, dễ bảo, dễ thương, mà mặt khác cũng là ương bướng, ngu dại như khi nói: ngoan-ngạnh, ngoan-cổ. Cái khôn của thế-gian là cái khôn ngu xuẩn, rồ dại, cái khôn gian dối, quỷ-quyệt, thủ-đoạn, hay nói cho đúng, chính là cái **gian-ngoan** của thế-gian thường tình.

Đó là cái khôn của **não-trạng tham-lam** "hứng tay dưới, vớ tay trên", hay "con rô cũng tiếc, con giếc cũng muốn". Miệng đời vẫn nói: "quan thấy kiện như kiến thấy mỡ", "lễ vào quan như than vào lò".

Đó là cái khôn của **não-trạng tôn thờ vật-chất, coi trọng bạc tiền**, chủ trương "nén bạc đâm toạc tờ giấy", cho rằng "có tiền mua tiên cũng được", coi: "Tiền là Tiên là Phật, là sức bật của lò-xo, là thước đo lòng người, là nụ cười của tuổi trẻ, là sức khoẻ của tuổi già, là cái đà của danh-vọng, là cái lọng che thân, là cán cân công-lý, là hết ý cuộc đời". Miệng đời từng nói: "Thế-gian chuộng của, chuộng công, nào ai có chuộng người không bao giờ? Bởi "Nhiều tiền thì thắm, ít tiền thì phai. Tiền bạc đi trước, mực thước đi sau".

Đó là cái khôn của **não-trạng bất công**, quen thói ức hiếp đàn áp, ý quyền cậy thế, mà "cả vú lấp miệng em", lấy "mạnh được yếu thua" nên "cá lớn nuốt cá bé", chỉ muốn "lấy thịt đè người".

Đó là cái khôn của **não-trạng ích-kỷ** "sống chết mặc bay, tiền thầy bỏ túi" hay "lệnh làng nào làng ấy đánh, thánh làng nào làng ấy thờ", chỉ biết *a dua xu nịnh*, "thấy người sang bắt quàng làm họ" hay "gió chiều nào theo chiều ấy" bất kể là chính hay tà, quen thói *giả hình* mà ngụy-trang "đi với bụt mặc áo cà-sa, đi với ma mặc áo giấy", hoặc *chỉ biết ích mình mà không trọng của người* quen thói "của người

phúc ta”, “của người Bờ-Tát, của mình lạt buộc” để được tiếng là phúc đức vị tha. Cũng vì tham-lam ích-kỷ nên *thiếu lòng nhân ái, vị-tha*, giành giật dẫm lên nhau để “ăn cổ đi trước, lội nước đi sau”, hay “ăn cơm nhà nọ, khát cà nhà kia” nói xấu người kia để người này cho mình hưởng lợi hơn.

Đó là cái khôn của **não-trạng mưu-mô lọc-lừa** như trong dụ-ngôn “người quản-lý bất lương”. Anh ta gọi các con nợ đến bảo họ viết lại văn-tự đã mắc nợ chủ, ghi ít đi và được chủ khen là đã “hành động khôn khéo vì con cái đời này, khi đối xử với đồng-loại, thì khôn khéo hơn con cái sự sáng” (Luca 16, 1-8).

Đó là cái khôn của **não-trạng ghen ghét hận thù** như cặp Hoạn-Thư, Thúy-Kiều tuy biết phân biệt thế nào là đại, là khôn, nhưng lại chọn lựa cái khôn gian-xảo. Ghen hiểm-độc khi biết chồng mình “giăng gió”, Hoạn Thư khôn khéo tính toán chuyện trả thù đôi gian-phu dâm-phụ cho hả giận bỏ ghét, mà vẫn không mang tiếng ghen tuông :

“Lừa tâm càng dập càng nồng
Trách người đen bạc ra lòng trắng hoa
Ví bằng thú thật cùng ta,
Cũng dong kẻ dưới mới là lượng trên
Đại chi chẳng giữ lấy nền,
Tốt chi mà rước tiếng ghen vào mình!”

Được dịp trả thù, Thúy Kiều nông-nổi hăm đe: “Phen này kẻ cắp bà già gặp nhau”, nhưng rồi cũng chịu thua kẻ tình-địch “quý quái tinh ma” đã khéo biện-bạch bào-chữa “khôn ngoan đến mực, nói năng phải lời” nên tha bổng mà rằng:

“Tha ra thì cũng may đời
Làm ra thì cũng ra người nhỏ-nhen”

Sợ mang tiếng nhỏ mọn để được tiếng khen là đại-lượng, nên tha, thế là khôn khéo, khôn vặt, khôn lỏi, cũng ngoan

đấy nhưng là gian-ngoan. Nó đối lập với chân thật vì khéo léo che đậy chân-tướng dối gian.

Tất cả những cái khôn trên tựu chung là **do không có tri-thức**, không biết phân biệt phải trái, đại khôn, hoặc tuy biết mà vẫn hành động là **do tự ái, tự cao, tự đắc** mà ra.

2- Khôn ngoan theo Đức Chúa Trời

Khôn ngoan của thế-gian là con cái của dối trá. Thứ Khôn Ngoan này như “ếch ngồi đáy giếng coi trời bằng vung”, vầy vùng trong tầm-tối vì đã khước từ ánh sáng của Thần Khí Chân-Lý do kiêu-căng thiển-cận không biết tri kỷ, tri bỉ nên hành-động bất tri. Nó là sản-phẩm của Thần Dữ không nhận biết mình, không nhận biết quyền năng của Thiên-Chúa nên hành-động ngạo-mạn trong bóng tối đoạ-đày.

Chỉ có khôn ngoan của Thiên Chúa mới là khôn ngoan đích thực vì **CHÚA LÀ SỰ THẬT** (2): “Chúa chẳng phải như loài người mà biết nói dối, chẳng như con cái A-Dong mà biết phản-bội. Nào có phải Người nói mà không làm, phán dạy mà không thực-hiện đâu.” (Dân Số 23, 19).

Khôn Ngoan xuất từ Thiên-Chúa. Chỉ duy nhất Người là Đấng khôn ngoan (Rôma 16:27).

“Chính ta là Đức Khôn-Ngoan,
Bạn cùng Tri-Thức biết đàng tới lui.”

(Cn, 8:12)

Chính **Đức Khôn Ngoan, hoa-tiêu của các nhân-đức tru** (1) hướng dẫn ta trong mọi tình-huống xử-thế. Tìm kiếm khôn ngoan là tìm kiếm Người. Yêu mến khôn ngoan là yêu mến Người. Khôn ngoan được nhân-cách-hoá. ***Vậy đâu là bản-chất của khôn ngoan đích thực?***

2.1- Trước hết là Tri-Thức.

Cần có tri-thức, hiểu biết, bởi vì:

“Mắt không con người, không thấy ánh sáng
Người không tri-thức ắt chẳng khôn ngoan.”

(Hc. 7:25)

“Thoạt tiên muốn có khôn-ngoaan,
Hãy mua hiểu biết bằng muôn gia-tài!”

(Cn. 4:7)

Chúa là Đấng Khôn Ngoan thông suốt mọi sự. Ôi! “Sự giàu có, khôn ngoan và thông suốt của Thiên-Chúa sâu thẳm dường nào! Quyết-định của Người ai dò cho thấu! Đường lối của Người ai theo dõi được!” (Rôma, 11:33)

“Chúa dùng khôn-ngoaan đặt nền trái đất
Người dùng hiểu biết thiết-lập tầng trời.

Chính nhờ tri-thức của Người,
Vực sâu khai mở, mây trời đổ mưa.”

(Cn. 3: 19-20)

Người khôn ngoan tuyệt-đối. Người là nguồn mạch của khôn ngoan:

“Chính Người ban tặng khôn-ngoaan,
Thông-minh, tri-thức, Người ban tràn đầy.”

(Cn. 2:6)

Chúa nhìn thấy hết, Người quán-thông mọi sự:

“Với con người, Đức Khôn-Ngoan vẫn hằng yêu mến,
Kẻ phạm thượng, Thần Khí chẳng xá-miễn, tha cho.

Bởi vì lòng dạ người ta,

Chúa nhìn thấy hết, xét dò tận nơi,

Miệng ta thốt ra mọi lời,

Chúa nghe thấy hết, chẳng sai lời nào.

Thần Khí Chúa dạt-dào cõi đất,

Bảo-toàn mỗi hiệp-nhất muôn loài,

Cho nên ngôn-ngữ loài người,

Chúa đều thấu hiểu từng lời, mọi câu."
(Kn. 1: 6-7)

Cứ chiêm ngắm bao nhiêu công-trình kỳ-vĩ huyền-nhiệm Người làm, từ hình thành trời đất, thiên-nhiên vận-hành đến cấu-trúc kỳ-diệu muôn vạn sinh-linh, đủ thấy thượng-trí của Người bao-la thăm sâu, khôn tưởng dường nào!

2.2- Thứ đến là khiêm nhu

Sách Sáng Thế ký tường-thuật công-trình tạo dựng của Thiên-Chúa (Sáng-thế Ký 1:26-28 ; 2:1-15; 3:1-15). Sau khi Người sáng tạo vũ-trụ và vạn vật, Chúa muốn chiêm ngắm tác-phẩm cuối cùng độc-đáo mà Người rất mực trân quý yêu thương, Người dựng nên Adam và Eva giống hình hành Người. Satan thần dữ đố-ky ngạo-mạn chống đối. Eva không tuân lệnh Chúa, đã ăn trái cấm để được ngang bằng Chúa Trời theo lời dụ dỗ của rắn độc Satan quyết phá hỏng công trình của Người. Chúa trị tội: "Ta sẽ đặt đố-ky giữa người và Người Nữ, giữa dòng dõi người và dòng dõi Người, trong khi người rình cắn gót chân Người thì Người sẽ đạp nát đầu người", đạp nát đầu mỗi tội lỗi ngay từ khi mới manh nha trong đầu người. Người Nữ này chính là Đức Maria, một Eva mới. Ta thử tưởng tượng Người bảo nó thế này: "Được! Người cứng đầu chống đối Ta, Ta sẽ xuống thế-gian trị tội người, cho người sáng mắt thấy sự khôn ngoan của Ta như thế nào!"

Quả vậy, bằng tình yêu hải hà thương xót, Chúa không muốn mất đi tác-phẩm trân quý của mình, Thánh-Thần Người phủ bóng trên Eva Mới để từ nơi cung lòng vẹn khiết của Đức Maria, Chúa Giêsu, Con Một Người, hạ-sinh làm người trần thế. (Luca 1: 26-28). Thiên-Chúa khiêm-hạ mặc xác phàm trần. Người tuyên bố "cứ phá huỷ đền thờ Giêrusalem đi, sau ba ngày Ta sẽ dựng lại nguy-nga:"

(Gioan 2:13-22). Người chấp nhận hình phạt chịu chết thay cho nhân loại và sau ba ngày Người phục-sinh về Trời trong vinh-quang để cho thấy cái khôn ngoan của thế-gian là điên rồ, dại dột. Người đã chiến thắng thần dữ, và trao thế-gian cho Mẹ Người, cả hồn xác nơi thiên-cung, Mẹ giữ-gìn che-chở loài người để bảo-tồn tác-phẩm Người hằng xót thương. Thập-giá mà thế-gian điên rồ coi là nhục-hình nay trở thành thánh-giá của thượng-trí khôn ngoan lòng đầy thương xót. Thánh Phao-lô nêu cao sự khôn-ngoaan của Thiên-Chúa đối-lập với cái khôn của loài người lý sự, tự-mã, vị-kỷ. Thế-gian coi thập-giá là đối-tượng của kinh-tởm, yếu kém, hèn-mạt, dấu chỉ của nguyên rủa, chúc dữ mà người Do-Thái cho là ô-nhục, dân ngoại cho là điên rồ, "song những gì thế-gian cho là điên dại, thì Thiên-Chúa đã chọn để hạ nhục kẻ khôn-ngoaan, và những gì thế-gian cho là yếu kém thì Thiên-Chúa đã chọn để hạ nhục những kẻ hùng-mạnh; những gì thế-gian cho là hèn-mạt không đáng kể, là không có, thì Thiên-Chúa đã chọn để huỷ-diệt những gì hiện có hầu không một phạm-nhân nào dám tự-phụ trước mặt Người". Nhờ cái chết của Đức Ki-Tô, thập-giá đã thay đổi ý-nghĩa, trở thành mặc-khải về Tình Yêu. (thư 1 Corintô 1:17-30). Người khiêm hạ để hoà giải với thế-gian. *Khiêm nhường* và *nhu mì*, Người đã *hạ mình* vì *yếu thương* thế-gian, chính là **Khiêm-Nhu, Chia Khóa Của Bình-An Hải-Hoà.**(2)

Đến đây càng thấy rõ sự khôn ngoan tuyệt-đỉnh của Thiên-Chúa thật huyền-nhiệm sâu sắc dường nào! Người thông suốt mọi sự. Người tiên-liệu giải-pháp tiền-định cứu vãn, phục-hồi công-trình tạo dựng đã bị thần dữ mưu toan phá hỏng. Thần dữ thế-gian *cứng đầu, kiêu-căng*, Thiên-Chúa *mềm dịu khiêm hạ, dùng tình thương diệt trừ gian ngoan*. Sách Châm Ngôn đã dạy:

“Kiêu-căng, ô nhục gắn liền,
Khôn-ngoaan luôn ở cạnh bên khiêm-nhường.”
(Cn. 11:2)

Thiên-Chúa rất mực khôn ngoan
đầy lòng thương xót

Minh-họa trên đây biểu-thị bản-chất của Khôn Ngoan Thiên-Chúa đối nghịch với khôn ngoan của con cái thế-gian như ánh sáng nghịch với bóng tối. Dưới ánh sáng của Mặt Trời công-chính chiếu toả, khôn ngoan chân thật đích thực của Thiên-Chúa thể-hiện qua Tri-Thức quán-thông và Khiêm Nhu đầy lòng thương xót vô biên của Người, thách đố với cái gian-ngoan, thứ khôn ngoan giả dối mà thế-gian ngu dại, kiêu-căng tưởng là mình khôn ngoan.

3- Vậy ta phải tìm kiếm khôn ngoan chân thật.

“Thoạt tiên muốn có khôn-ngoan,
Hãy mua hiểu biết bằng muôn gia-tài!”

(Cn, 4: 7)

Bởi như Sách Khôn Ngoan đã dạy:

“Những gì là của thế-gian,
Hình-dung chẳng nổi, thập phần khó thay!
Những gì nằm ở tầm tay,
Nhọc công khám phá chẳng hay được gì.
Trên trời có những điều chi,
Có ai dò thấu được gì nữa chẳng?
“Từ trời cao ngất tầng tầng,
Ý Người đã định, uổng công truy-tầm,
Nếu Người chẳng ban Khí Thần,
Nếu không được Đức Khôn-Ngoan đỡ-đần.
(Kn, 9:16-17)

3.1- Ta hãy xin ơn hiểu biết mở rộng tri thức, vì như sách Châm Ngôn đã dạy: “Khôn ngoan hơn cả vàng cân, được ơn hiểu biết quý hơn bạc ròng” (Cn 16:16)

** Có hiểu biết sâu rộng mới phân biệt thật giả, trái sai:*

“Người khôn học hỏi chẳng dừng,
Trau giồi hiểu biết thêm càng tinh-thông.
Kẻ ngu lắm miệng, bốc đồng,
Tự mình rước hoạ, bẽ-bàng đến mau.”
(Cn, 10: 14)

** Không có tri-thức thì không thể khôn ngoan. Thật vậy:*

“Người khôn khi nói với ai,
Toát ra tri-thức, nói lời phải chẳng.
Còn người khờ dại nói-năng,
Tuôn lời ngu dốt, nói xằng, dở hơi.”
“Người khôn khi đã cất lời,
Loan truyền kiến-thức cho người khác hay.
Kẻ ngu biết nói gì đây?
Trí khôn rỗng tuếch, lòng đầy dối gian.”
(Cn, 15: 2,7)

** Có Tri thức thì tự hào như mang vương-miền triều-thiên*

"Kẻ ngây-thơ chẳng biết Người,
Tự-hào chẳng thấy miệng đời chê ngu.
Người khôn khác kẻ ngây-thơ,
Lấy Tri-Thức đội như là triều-thiên."

(Cn, 14: 18)

** Nhờ tri-thức mà ta mới nhận biết Người và kính sợ Người:*

"Có lòng kính sợ Chúa Trời,
Là điều tiên-quyết cho người khôn-ngoa.
Biết nhìn Đấng Thánh Chí-Nhân,
Mới là thật biết, thập phần hiểu sâu."

(Cn, 9: 10)

** Và có kính sợ Chúa thì cuộc đời mới có bình-an hạnh-phúc:*

"Có lòng kính sợ Chúa Trời,
Sẽ kiên-vững mãi, đời đời bình-an,
Người là Thiên-Chúa từ-nhân,
Là nơi ẩn-náu cho con cái Người."

"Có lòng kính sợ Chúa Trời,
Đó là nguồn sống cho đời an vui.
Giúp ta khỏi phải ngậm-ngùi,
Tránh xa cạm bẫy vào nơi tử-thần."

(Cn. 14: 26-27)

** Có kính sợ Chúa thì mới biết khiêm-nhu :*

"Những người kính sợ Chúa Trời,
Sẵn-sàng khiêm-hạ trước ngai thánh Người"

(Hc. 2:17)

3.2- Ta hãy xin ơn khiêm-nhu, như trong kinh cầu vãn thường đọc:

"Trái Tim Đức Chúa Giêsu hiền lành và khiêm-nhường,
Xin uốn lòng chúng con nên giống Trái Tim Chúa!"

** để nhận biết mình chẳng là chi trước Thượng-Đế.*
Khiêm-nhường, đơn sơ vì chính Chúa đã khiêm-hạ làm người trần thế. Bữa ăn tối trước khi chịu chết, NgườiI thắt lưng hầu bàn và nói: "Ai lớn nhất trong anh em thì phải nên như

người nhỏ tuổi nhất, kẻ làm đầu thì phải nên như người phục-vụ. Bởi lẽ, giữa người ngồi ăn với kẻ phục-vụ, ai lớn hơn ai? Hẳn là người ngồi ăn chứ? Thế mà, Thầy đây, Thầy sống giữa anh em như một người phục-vụ.” (Luca 22, 26-27). Chúa bước vào trần-gian bằng sự vâng phục khiêm-nhu, Người ra khỏi trần-thế cũng vẫn bằng sự khiêm-nhu phục-vụ, và dạy phải phục-vụ, khiêm-nhu.

** Chúa thương và tôn vinh những ai khiêm-nhường*

“Càng cao càng phải dịu hiền,
Khiêm-nhu như vậy, Chúa liền thương ngay.
“Bao người hiển-hách lắm thay!
Nhưng Người mặc-khải những ai khiêm-nhường
“Quyền-năng của Chúa khôn lường,
Nơi kẻ khiêm-nhường, Chúa được vinh-tôn.”
(Hc. 7:18-20)

** bởi vì kiêu căng là đầu mối của tội lỗi*

“Vì đầu mối của kiêu-căng
Chính là tội lỗi, là lòng sói lang.
Kẻ quen xấ-xược kiêu-căng,
Chuyên gieo ghê tởm, rắc lòng tà gian.
Cho nên Chúa bắt gian-truân,
Và Người diệt chúng hoàn-toàn tiêu vong.
(Hc. 10:13)

** Cho nên Chúa ghét và hạ bệ kẻ kiêu-căng*

“Kẻ kiêu-ngạo, ắt ngã nhào,
Đức khiêm-nhường dẫn dắt vào vinh-quang.”
(Cn. 18:12)

“Những người quyền thế kiêu-căng,
Chúa bèn hạ bệ, nhắc nâng người hiền;
Người hiền thay thế chúng liền,
Chúa cho lên chỗ bọn kiêu-căng ngồi.

“Rể kiêu-ngạo, Chúa búng rồi,
Người trồng vào đó một chồi khiêm-nhu.”

(Hc. 27:13-15)

** để noi gương "hiền lành" nên giống Trái Tim Chúa.*

Nếu kiêu-ngạo là đầu mối mọi tội, thì khiêm-nhu là cội nguồn của hoà-ái vị-tha, để ta thực-hành điều răn quan-trọng nhất là kính Chúa yêu người. Chúa từ-bi, nhân-hậu cho ta noi gương Người mà nhu-mì sống hiền-lương nên người ngay lành công-chính trước thánh-nhan, vì:

“Những người công-chính, lòng nhân,
Thì cây sự sống là phần thưởng công.

Ai khôn-ngoan thật có lòng,

Sẽ còn ghi mãi ở trong lòng người.

“Phúc người công-chính chẳng vơi,
Báo đền còn có trên đời, hưởng chi.”

(Cn 11:30-31)

* * *

Khi thốt lên lời xin vâng: “Này tôi tì-nữ Chúa Trời, xin vâng thánh-ý như lời truyền tin”, Mẹ đã nhận biết sứ-mạng đồng công tiên-định Thiên-Chúa Cha trao cho Mẹ, Mẹ tràn đầy ơn khôn ngoan nhờ Thánh-Thần Thiên-Chúa rợp bóng trên cung lòng Mẹ.

Bức tượng điêu-khắc “Sedes Sapientiae” đã nói lên đầy đủ ý-nghĩa tôn vinh Mẹ là “ngai toà khôn ngoan”. Đây là khôn ngoan chân thật tràn đầy tình yêu nhân-hậu và hiểu biết thông suốt của Thần Khí Chúa, cho ta biết **nếm ngửi** hương vị của khôn ngoan đích thực (sapientia, sapere là nếm ngửi) không phải là thứ khôn ngoan xảo-quyệt giả dối của thần dữ (devius, devious) cũng không phải đơn-thuần là thứ khôn ngoan thận-trọng đả-đo, cân nhắc (prudencia, prudence) thường tình. Mỗi lần xướng kinh bước vào khóa lễ, ta đều xin Chúa Thánh-Thần ban cho ta đầy ơn khôn ngoan “da nobis in eodem Spiritu recta sapere”. Ấy là ơn khôn ngoan chân thật “sapientia”.

Thánh Giáo-Hoàng Phaolô II khuyên ta “học hỏi nơi trường Mẹ Maria” vì ở nơi Mẹ, “Đức Nữ là gương nhân đức, Đức Nữ cực khôn, cực ngoan” như lời nguyện xin trong “Kinh cầu Đức Bà” ta vẫn thường đọc

Để *nếm được hương vị* của đức khôn ngoan nơi Mẹ, để *cảm nghiệm* được thế nào là ơn hiểu biết và khiêm-nhu nơi Khôn Ngoan của Thánh-Thần Chúa, ta hãy **Chiêm-Ngưỡng Thánh-Thể Qua Mẹ Maria, Người Tỳ-Nữ Hy-Tế Của Thiên-Chúa (3)**, vì Mẹ đã cứu mang Ngôi Lời Nhập-Thể, cung lòng Mẹ là điện-đài cho Thánh-Thể Giêsu Con Mẹ hằng ngự trị.

Lạy Mẹ Maria
Mẹ đầy ơn phúc bao-la,
Mẹ là điện ngọc, ngai toà khôn ngoan,
Mẹ đập đầu răn Sa-tan
Diệt trừ tuyệt nọc gian-ngoan, gạt lờng,
Xin cho con đức khiêm-nhường
Con nên công-chính, hiền-lương, nhu-mì!
Amen

Biển-Đức Đỗ Quang-Vinh

(06-11-2015)

(1) Đức Khôn Ngoan, hoa-tiêu của các nhân-đức trụ =>

<http://www.conggiaovietnam.net/index.php?m=module2&id=117&page=2>

(2) Chúa là Sự Thật =>

<http://www.conggiaovietnam.net/index.php?m=home&v=detail&ia=9321>

(3) Chiêm-Ngưỡng Thánh-Thể Qua Mẹ Maria, Người Tỳ-Nữ Hy-Tế Của Thiên-Chúa =>

<http://www.conggiaovietnam.net/index.php?m=module2&v=detailarticle&id=117&a=11041>

* Các câu “Cn., Kn., Hc.” đều trích dẫn từ cuốn *Châm Ngôn và Khôn Ngoan Diễm Ca* & cuốn *Diễm Thơ Sách Diễm Ca và Huân Ca*” có trên mạng Công Giáo VN

<http://www.conggiaovietnam.net/index.php?m=module2&v=detailarticle&id=117&a=14076>

<http://www.conggiaovietnam.net/index.php?m=module2&v=detailarticle&id=117&ia=13778>